

Risicomonitor 2020-01

Inhoudsopgave

---

1. Inleiding	3
2. Samenhang en betekenis risicomonitor voor de raad	4
3. Ontwikkelingen	5
4. Risicoprofiel Algemene dienst	8
5. Monitor risico's	12
5.1 Jeugdhulp	12
5.2 Algemene uitkering	14
5.3 Directe gevolgen Coronacrisis	15
5.4 Pensioenen & wachtgeld wethouders.....	16
5.5 Bedrijfsvoering risico's.....	18
5.6 WMO	20
5.7 Werk, inkomen & participatie	22
5.8 Niet halen ombuigingen en taakstellingen	24
5.9 Verstrekte leningen & garanties.....	25
5.10 Verbonden en gerelateerde partijen.....	26
5.11 Informatisering	27
5.12 Aansprakelijkheid en juridische procedures.....	28
5.13 Fiscale risico's	29
5.14 Lagere Afvalopbrengsten.....	30
5.15 Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	32
5.16 Leerlingenvervoer.....	33
5.17 Omgevingswet.....	34
5.18 Lagere opbrengsten bouwleges	35
5.19 Peuteropvang en VVE	36

1. Inleiding

Voor u ligt het rapport 'Risicomonitor 2020-01'. In dit rapport wordt de gemeenteraad integraal geïnformeerd over de financiële risico's van de gemeente Leusden.

We streven door integraal risicomanagement naar een groter risicobewustzijn en naar een betere beheersing en integrale aanpak van risico's. Bewustwording van risico's is een belangrijke eerste stap naar een betere beheersing. Een betere beheersing van risico's door de organisatie draagt bij aan de kwaliteit van de besluitvorming door het bestuur en het rechtmatig realiseren van gemeentelijke doelstellingen.

Daarom is het van belang regelmatig stil te staan bij de risico's die het bereiken van de doelstellingen in de weg kunnen staan en het gesprek hierover te organiseren.

Een belangrijke doelstelling hierbij is het continu organiseren van aandacht voor risico's en hierover met elkaar in dialoog zijn. Met de risico monitor streven we ernaar om risico's tijdig in beeld te krijgen, zodat keuzes maken en bijsturing mogelijk zijn. De risico's worden periodiek (tweemaal per jaar) op gestructureerde wijze in beeld gebracht. Daarnaast zijn risico's en risicobeheersing een vast onderdeel van de planning en control gesprekken in onze organisatie

De monitor is afgebakend tot risico's die bij de algemene dienst kunnen optreden en is als bijlage bij de voorjaarsnota gevoegd, ter kennisname voor de raad. Voordat wij ingaan op de belangrijkste risico's, geven wij hierna een algemene beschouwing op de risico's en toelichting op de inventarisatie en prioritering van risico's. Het rapport geeft de stand van zaken weer per 1 mei 2020 waarbij de geïnventariseerde risico's worden vergeleken met voorgaande risicomonitor 2019-02.

Leeswijzer

In deze monitor komen de volgende zaken aan bod:

- **Samenhang en betekenis risicomonitor voor de raad.** In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de samenhang en betekenis risicomonitor voor de raad.
- **Ontwikkelingen.** In hoofdstuk 3 worden de huidige economische situatie belicht, alsmede overige ontwikkelingen die van belang zijn voor de ontwikkeling van onze financiële risico's.
- **Scenario's & Ontwikkeling risicoprofiel.** In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de risicoanalyse en de scenario's die in de risicomonitor worden gehanteerd en de ontwikkeling van ons risicoprofiel.
- **Monitor Risico's.** In hoofdstuk 5 worden de geïnventariseerde risico's beschreven.

2. Samenhang en betekenis risicomonitor voor de raad

De risicomonitor voor de raad is een verdieping op het onderwerp “risicomanagement” in relatie tot de jaarrekening 2019 en voorjaarsnota 2020. Een “samenvatting van de risico’s” op hoofdlijnen treft u aan in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing van de jaarrekening 2019.

De monitor is afgebakend tot risico’s die bij de algemene dienst kunnen optreden en is als bijlage bij de voorjaarsnota gevoegd, ter kennisname voor de raad. Voor de risico’s op de grondexploitatie verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid bij de begroting/jaarrekening en de laatste door de raad vastgestelde actualisering van de grondexploitaties.

Voor het opstellen van de risicomonitor is gebruik gemaakt van de impact analyse Corona per 30 april 2020. Deze analyse is bedoeld als aanvullende informatie, ter indicatie, bij de kaderbrief 2021-2024. Doordat de risicomonitor een andere opzet heeft, en een separaat proces van opstellen kent in vergelijking tot de impact analyse, zijn er verschillen in de beschrijving van risico’s en risicobedragen.

Het doel van de risicomonitor is tweeledig:

1. de raad op verdiepende wijze informeren over de geïnventariseerde/geactualiseerde risico’s;
2. vast te stellen of de weerstandsratio (= norm voor de omvang onze algemene reserve) voldoende is ten opzichte van de door de raad vastgestelde kaders.

Deze kaders zijn opgenomen in het beleidsdocument dat is vastgesteld door raad met de titel “nota risicomanagement”.

3. Ontwikkelingen

Economische ontwikkelingen

Door middel van een aantal scenario's heeft het Centraal Planbureau (CPB) de economische impact van het coronavirus proberen te schetsen. In alle scenario's van het CPB treedt er een recessie op in 2020, de diepte en duur verschilt wel. De voorspelde diepte van de recessie in 2020 varieert van ongeveer 1% tot 8%. De variatie in uitkomsten voor 2021 is nog groter, van inhaalgroei van bijna 4% tot een aanhoudende krimp met bijna 3 procent. De werkloosheid zal door de corona crisis gaan oplopen maar met het eventueel herstel, die sterk varieert tussen de scenario's zal ook de werkgelegenheid kunnen herstellen. In alle scenario's loopt de werkloosheid in 2020 op. In het lichtste scenario stabiliseert de werkloosheid tijdens de inhaalgroei in 2021, maar als de duur van de beperkingen en de recessie langer aanhouden zal de werkloosheid verder oplopen naar 10% in het meest ongunstige scenario. Er zijn naast het coronavirus ook andere risico's voor de economie. De handelspolitiek van de VS blijft onvoorspelbaar, het is onzeker of de handelsrelatie tussen de EU en het VK tijdig vormt krijgt. De invloed van de stikstof- en pfas-problematiek blijft onzeker.

Ontwikkelingen gemeentefonds

Accres ontwikkeling

De rijksuitgaven zullen zich aan het begin van een crisis anticyclisch bewegen. Volgens het principe van 'gelijk trap op, gelijk trap af' groeit of krimpt het Gemeentefonds parallel aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Het kabinet heeft besloten dat de extra uitgaven als gevolg van de coronacrisis buiten de uitgavenkaders die mee tellen voor het accres worden geplaatst. Hierom zal het accres niet stijgen in 2020 als gevolg van het steunpakket van de rijksoverheid. Mocht de crisis toch langer aanhouden dan zal het accres naar verwachting tijdelijk worden gefixeerd, net als in de jaren 2009-2011.

De inkomsten van de overheid lopen terug door dalende consumptie, lager arbeidsinkomsten en tegenvallende winsten. Samen met het steunpakket van de rijksoverheid en de automatische stabilisatie zorgt dit tot een omvangrijk begrotingstekort, en stijging van de overheidsschuld. Voor de langere termijn houden we hierom rekening met dalende accessen. Hoeveel dat is, hangt af van vele onzekere factoren, en kunnen we nu niet inschatten. We verwachten dat de rijksoverheid de overheidsfinanciën op termijn weer op orde wil gaan brengen. Dit leidt zonder twijfel tot ombuigingen, lastenverzwaringen en dergelijke. Voor gemeenten betekent dit naar verwachting dat gekort wordt op de omvang van gemeentefonds waardoor de algemene uitkering zal afnemen.

Herverdeling gemeentefonds

Begin maart is bekend geworden dat de verwachte herijking van het gemeentefonds met 1 jaar wordt uitgesteld tot 1 januari 2022. Aanleiding daarvoor zijn de eerste resultaten van de geactualiseerde verdeelmodellen die moeten leiden tot een eerlijker verdeling van de rijksmiddelen op basis van de kosten die gemeenten moeten maken (kostengeoriënteerde benadering). De geactualiseerde cijfers van met name het klassieke verdeelmodel van het gemeentefonds laten geen verbetering op dit vlak zien en leiden bovendien tot forse herverdeeleffecten tussen gemeenten die de minister niet wenselijk acht. Besloten is de invoering uit te stellen en eerst een verdiepende analyse te doen om te komen tot verbetervoorstellen die meer recht doen aan een kostengeoriënteerde benadering. Naar verwachting zal het nieuwe verdeelvoorstel september a.s. worden gepresenteerd en wordt eind dit jaar besluitvorming verwacht.

Het is de verwachting dat door de herijking van het gemeentefonds er een verschuiving van de middelen plaats gaat vinden van kleine/middelgrote welgestelde gemeenten naar grote steden en van plattelandsgebieden

naar de verstedelijkte gebieden. Het effect voor Leusden zal mogelijk een korting op de algemene uitkering betekenen tussen de 1,4 en 2,8 miljoen euro structureel.

Door het uitstel van de herijking van het gemeentefonds wordt ook de voorgenomen herverdeling van het budget Voogdij 18+ (als gevolg van de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugd) en de toevoeging van het budget nieuwe doelgroepen Participatiewet met een jaar uitgesteld van 2021 naar 2022. Voor het onderdeel Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang gaat vanaf 2022 ook een nieuwe verdeelsystematiek gelden waarbij de middelen met een ingroepjaar van 10 jaar (alleen nieuwe cliënten) worden doorgedecentraliseerd van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. De financiële gevolgen hiervan kunnen we op dit moment nog niet inschatten.

Inter Bestuurlijk Programma (IBP)

In het IBP heeft het Rijk een aantal maatschappelijke -opgaven opgenomen op het gebied van het fysieke en maatschappelijke domein. Voor de uitvoering daarvan heeft het Rijk zogenaamde “enveloppegelden” gereserveerd. Gemeenten kunnen daar een beroep op doen waarbij van gemeenten vanuit de hogere accressen een gelijkwaardige inspanningsverplichting wordt gevraagd. Bij de uitwerking van het CUP 2019 - 2022, waarin op lokaal niveau ook de aansluiting is gezocht met de themagerichte opgaven van het IBP, is een beroep gedaan op de hogere accressen van het gemeentefonds. De programma-opgaven zullen worden uitgewerkt in deelakkoorden. In de komende circulaire zal hier meer bekend over zijn. Mogelijk zal een aanvullend beslag op de toegenomen accressen moeten worden gedaan.

Na 2 jaar Inter Bestuurlijke Samenwerking is gebleken dat er veel onduidelijkheid is over de financiële voorwaarden om op te kunnen trekken als een overheid. Bij de start van het IBP zijn er geen duidelijke verwachtingen uitgesproken over de inzet van gemeentelijke middelen vanuit de accressen van het gemeentefonds en door de ontstane tekorten binnen het Sociaal Domein bij veel gemeenten is de voortgang van het IBP daardoor belemmert.

Sociaal Domein en impact corona virus

Hoewel we over 2019 een afvlakking van de kostenstijging ten opzichte van 2018 zien, nemen de zorgkosten ten opzicht van 2018 nog altijd toe. Oorzaak hiervan is vooral het voorgestane rijksbeleid rondom abonnementstarief, autonome factoren als vergrijzing en extramuralisering. Het is onzeker of het beschikbare zorgbudget toereikend zal zijn.

Dit ook gelet op de coronacrisis, en de aan de zorgleveranciers afgegeven financiële garanties voor continuering van de zorg. Doordat verminderde vraag is naar zorg en/of inzetbaarheid van personeel door ziekte neemt de omvang van zorg en ondersteuning in het sociaal domein tijdelijk af van de normale situatie. Hierdoor dreigden zorgaanbieders in acute financiële nood te komen. Om dit voorkomen hebben de VNG en het Rijk afgesproken dat de financiering van de omzet onverminderd plaatsvindt, zoals die contractueel overeengekomen was dan wel een zo goed mogelijke inschatting daarvan. Met als doel acute liquiditeitsproblemen te voorkomen en de gevolgen van de coronacrisis voor de financiële positie in 2020 van deze zorgaanbieders te neutraliseren. Van zorgaanbieders wordt verwacht dat zij zich inspannen om de professionele inzet zo goed mogelijk te benutten (binnen hun organisatie dan wel op andere plaatsen waar de acute behoeften bestaat), en daarmee de eventuele omzetzaling te beperken.

Het aan huis gebonden zijn en de onzekerheid over o.a. gezondheid, kan bij meer inwoners tot mentale/psychische problemen leiden. Er kan een toename ontstaan van mensen met depressiviteit en angsten. Binnen huishoudens kunnen spanningen ontstaan door de andere manier van samenleven en wegvallen van vertrouwde structuren. Door de spanningen die in een thuissituatie kunnen ontstaan en het ontbreken van het leven 'buiten de deur', kan problematiek ontstaan of versterkt worden, die voor het oog van de buitenwereld nu extra verborgen kan blijven. Het kan gaan om huiselijk geweld, (kinder)mishandeling, misbruik, verslavingsproblematiek. Ook burn-outs kunnen meer ontstaan, als gevolg van de combinatie van werk en zorg en thuisonderwijs voor kinderen en zorg voor ouders. Er kan meer op schouders van mantelzorgers terecht komen, wat tot overbelasting kan leiden. Door de maatregelen zijn er beperkingen om elkaar te ontmoeten en te bezoeken. Dit kan, o.a. bij ouderen en alleenstaanden, tot eenzaamheid leiden of hun eenzaamheid versterken.

Al deze effecten kunnen als gevolg hebben dat de vraag naar zorg op termijn zal toenemen in het sociaal domein.

4. Risicoprofiel Algemene dienst

Het risicoprofiel, het totaal van de omvang van de geïnventariseerde risico's geven wij weer aan de hand van een drietal scenario's, namelijk het optimistische scenario, het pessimistisch scenario en het midden scenario. Het midden scenario beschouwen we als meest realistisch en worden in onze begroting en jaarrekening in relatie gebracht met het berekende benodigde weerstandsvermogen. De bedragen in de scenario's zijn tot stand gekomen door middel van een doorrekening van ons risicomodel en op basis van input van beleidsadviseurs en financieel adviseurs. Aan de hand van een indicatieve inschatting zijn de risicobedragen gekwantificeerd. De belangrijkste risico's die uit deze inventarisatie naar voren komen zijn in deze risicomonitor opgenomen.

In deze monitor proberen wij voor het eerst een meerjarige beeld van de risico's weer te geven. In de meest voorkomende gevallen wordt het risicobedrag voor 2020 ook gehanteerd voor de overige jaren. In de gevallen waar wij een redelijke inschatting kunnen maken op welk begrotingsjaar het risicobedrag betrekking heeft zullen de risicobedragen duidelijk verschillen. Hierdoor ontstaat een beter inzicht in het totale financiële risico van de algemene dienst in meerjarenperspectief. Per scenario worden de belangrijkste uitgangspunten beknopt aangegeven en vervolgens worden de risicobedragen in meerjarenperspectief weergegeven.

Wij willen benadrukken dat de uitkomsten van de scenario's geen voorspelling geven van de werkelijkheid, maar inzichten geven wat er gebeurt als er op meerdere onderdelen van de gemeentelijke begroting sprake is van tegenvallende ontwikkelingen en stress (gevoeligheidsanalyse). De uitkomsten moeten daarom ook met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd en beseft moet worden dat een verkenning van een toekomstige situatie gepaard gaat met inherente beperkingen en onzekerheden.

Optimistische scenario

- In het optimistische scenario duren de contactbeperking drie maanden, en volgt herstel vanaf het derde kwartaal 2020. Al in 2020 vindt een flink deel van de inhaalgroei plaats en loopt de werkloosheid licht op.
- Toename bijstandsccliënten 5%.
- De kosten voor Jeugdzorg stijgen met 3,5%.
- De kosten voor WMO stijgen met 7,5%
- De opbrengsten bouwleges dalen met ingang van 2021 met 10%
- Als gemeente worden we aangesproken op onze garantstelling voor leningen voor 1% van het totaal aan gemeentegaranties.

Risico's optimistische scenario	2020	2021	2022	2023
Jeugdhulp	350.000	350.000	350.000	350.000
Algemene uitkering	150.000	150.000	600.000	1.050.000
Directe gevolgen Coronacrisis	125.000	170.000	70.000	70.000
Pensioenen & wachtgeld wethouders	200.000	200.000	200.000	200.000
Bedrijfsvoeringrisico's	60.000	70.000	70.000	70.000
WMO	90.000	90.000	90.000	90.000
Werk, inkomen & participatie	120.000	120.000	120.000	120.000
Niet halen ombuigingen en taakstellingen	120.000	160.000	170.000	190.000
Leningen en garanties	90.000	90.000	90.000	90.000
Verbonden en gerelateerde partijen	30.000	30.000	30.000	30.000
Informatisering	35.000	35.000	35.000	35.000
Aansprakelijkheid en juridische procedures	60.000	60.000	60.000	60.000
Fiscale risico's	20.000	20.000	20.000	20.000
Lagere Afvalopbrengsten	20.000	20.000	20.000	20.000
Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	25.000	125.000	125.000	125.000
Leerlingenvervoer	0	30.000	30.000	30.000
Lagere opbrengsten bouwleges	P.M	P.M	P.M	P.M
Omgevingswet	P.M	P.M	P.M	P.M
Peuteropvang en VVE	P.M	P.M	P.M	P.M
Totaal:	1.495.000	1.720.000	2.080.000	2.550.000

Midden scenario

- In het midden scenario duren de contactbeperking ook zes maanden, maar zal economie zwaarder geraakt worden. De economische terugval duurt hierdoor langer, het economische herstel treedt pas op in het voorjaar 2021. De werkloosheid loopt op naar 5%.
- Toename bijstandsccliënten 10%
- De kosten voor Jeugdzorg stijgen met 5%.
- De kosten voor WMO stijgen met 10%
- De opbrengsten bouwleges dalen met ingang van 2021 met 20%
- Als gemeente worden we aangesproken op onze garantstelling voor leningen voor 3,5% van het totaal aan gemeentegaranties.

Risico's middenscenario	2020	2021	2022	2023
Jeugdhulp	600.000	600.000	600.000	600.000
Algemene uitkering	350.000	350.000	1.000.000	1.450.000
Directe gevolgen Coronacrisis	300.000	280.000	140.000	140.000
Pensioenen & wachtgeld wethouders	300.000	300.000	300.000	300.000
Bedrijfsvoeringrisico's	250.000	220.000	270.000	270.000
WMO	220.000	220.000	220.000	220.000
Werk, inkomen & participatie	195.000	195.000	195.000	195.000
Niet halen ombuigingen en taakstellingen	170.000	220.000	240.000	260.000
Leningen en garanties	130.000	130.000	130.000	130.000
Verbonden en gerelateerde partijen	120.000	70.000	70.000	70.000
Informatisering	100.000	85.000	85.000	85.000
Aansprakelijkheid en juridische procedures	90.000	90.000	90.000	90.000
Fiscale risico's	70.000	70.000	70.000	70.000
Lagere Afvalopbrengsten	60.000	60.000	60.000	60.000
Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	50.000	250.000	250.000	250.000
Leerlingenvervoer	0	50.000	50.000	50.000
Lagere opbrengsten bouwleges	P.M	P.M	P.M	P.M
Omgevingswet	P.M	P.M	P.M	P.M
Peuteropvang en VVE	P.M	P.M	P.M	P.M
Totaal:	3.005.000	3.190.000	3.770.000	4.240.000

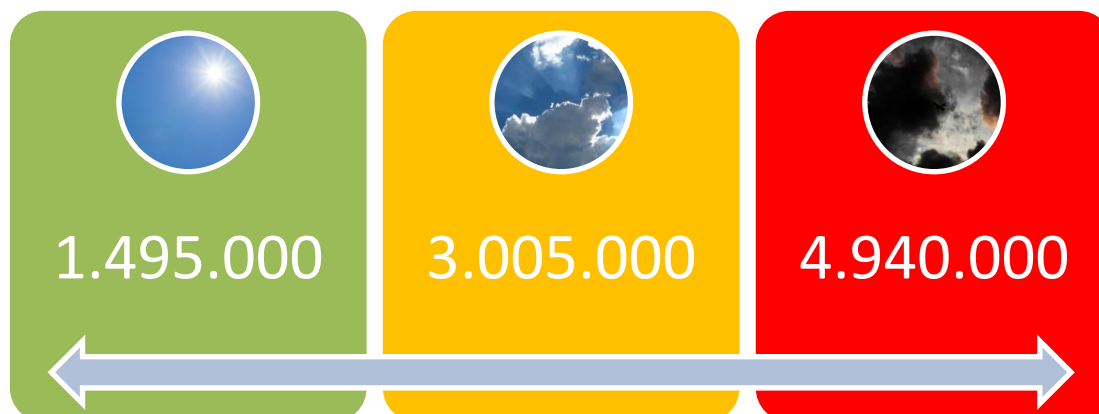
Pessimistisch scenario

- In dit scenario houden de beperkende middelen een jaar aan. De wereldeconomie beland in een zware recessie. Economisch herstel treed pas op in het voorjaar 2022. De werkloosheid loopt op naar 8 tot 10%.
- Toename bijstandsccliënten 20%
- De kosten voor Jeugdzorg stijgen met 7,5%.
- De kosten voor WMO stijgen met 15%.
- De opbrengsten bouwleges dalen met ingang van 2021 met 40%.
- Als gemeente worden we aangesproken op onze garantstelling voor leningen voor 5% van het totaal aan gemeentegaranties.

Risico's pessimistisch scenario	2020	2021	2022	2023
Jeugdhulp	1.030.000	1.030.000	1.030.000	1.030.000
Algemene uitkering	500.000	500.000	1.365.000	1.815.000
Directe gevolgen Coronacrisis	545.000	385.000	200.000	200.000
Pensioenen & wachtgeld wethouders	400.000	400.000	400.000	400.000
Bedrijfsvoeringrisico's	400.000	360.000	660.000	460.000
WMO	450.000	450.000	450.000	450.000
Werk, inkomen & participatie	295.000	295.000	295.000	295.000
Niet halen ombuigingen en taakstellingen	240.000	320.000	350.000	380.000
Leningen en garanties	200.000	200.000	200.000	200.000
Verbonden en gerelateerde partijen	200.000	120.000	120.000	120.000
Informatisering	190.000	155.000	155.000	155.000
Aansprakelijkheid en juridische procedures	160.000	160.000	160.000	160.000
Fiscale risico's	150.000	150.000	150.000	150.000
Lagere Afvalopbrengsten	80.000	80.000	80.000	80.000
Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen	100.000	400.000	400.000	400.000
Leerlingenvervoer	0	70.000	70.000	70.000
Lagere opbrengsten bouwleges	P.M	P.M	P.M	P.M
Omgevingswet	P.M	P.M	P.M	P.M
Peuteropvang en VVE	P.M	P.M	P.M	P.M
Totaal:	4.940.000	5.075.000	6.085.000	6.365.000

Duiding risicoprofiel

Voor duiding van ons risicoprofiel richten we ons op de risicobedragen voor 2020 per scenario:

De gevolgen van het coronavirus geeft een significante impact op ons risicoprofiel. Dit uit zich bijvoorbeeld in hogere risico's ten aanzien van de bijstand, lagere inkomsten aan belastingen, verhuur, etc. In combinatie van de risico's in het sociaal domein ten aanzien van stijgende zorgkosten en risico's ten aanzien van de herijking van het gemeentefonds die op ons afkomt wordt het een uitdaging om de komende jaren onze risico's goed te beheersen om onze financiële positie gezond te houden.

De totaalbedragen per scenario lopen erg uiteen wat een extra indicator is dat de uitkomsten per scenario erg onzeker zijn. In hoofdstuk 5 wordt nadere duiding gegeven aan de weergegeven risico's.

5. Monitor risico's

5.1 Jeugdhulp

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico

Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden. De kans bestaat dat de vraag naar jeugdhulp de komende tijd meer toeneemt dan het budget en de beschikbare capaciteit. We weten echter dat een fors deel van de overschrijdingen juist op die jeugdhulp zit waarbij wij niet of slechts beperkt gaan over de toegang tot zorg: de jeugd geestelijke gezondheidszorg (toegang voor 60% huisartsen) en bepalingen jeugdhulp dyslexie (toegang via de samenwerkingsverbanden van het onderwijs). Daarnaast kunnen een laagdrempelige toegang en vroege signalering het aantal zorgvragen doen toenemen. De effecten van de transformatie, die wij kwaliteitgestuurd vormgeven, zijn nu nog niet financieel te vertalen.

We willen uiteindelijk toe naar een stevige basisinfrastructuur met vroege signalering en steunende netwerken; noodzakelijke professionele hulp die buiten instellingen en liefst thuis, in een gezin of op school wordt gegeven. Het vraagt nog enige jaren voordat dit in volle omvang is gerealiseerd en de effecten daarvan, ook financieel, zijn te meten. De kans bestaat dat we de hulp zeker de komende jaren dus nog niet binnen het gegeven budget kunnen realiseren.

Breed spectrumanbieders

Vanaf het vierde kwartaal 2019 zijn de samenwerkende gemeenten uit de Regio Amersfoort met zeven 'breed spectrum aanbieders' in gesprek om de problemen in het kader van jeugdhulp het hoofd te bieden. Er is nog geen duidelijke trendbreuk zichtbaar: opnieuw is het aantal jongeren dat jeugdhulp krijgt op een aantal deelgebieden gestabiliseerd maar niet gedaald. Zowel gemeenten als zorgaanbieder hebben zich daarom geconformeerd aan het opstellen en uitvoeren van een transformatieplan. Uit de businesscase die door een onafhankelijk bureau (KPMG) is opgesteld blijkt dat er financiële risico's moeten worden afgedekt.

Uitgangspunt moet zijn dat zorg en ondersteuning wordt geleverd binnen de financiële afspraken. Daar waar stijging van cliënten aantallen plaatsvindt wordt primair geprobeerd dit binnen de afspraken op te lossen door bijvoorbeeld andere wijze van werken [meer vrijwilligers], vergroten groepen, vergroten uitstroom etc.

Daar waar een gezamenlijk akkoord is op meer werk is buiten een nader vast te stellen bandbreedte het gesprek over extra, incidenteel, budget aan de orde. Kosten zullen worden gedekt uit de reserve sociaal domein.

Imagorisico

De laatste jaren is de jeugdhulp met enige regelmaat in het nieuws geweest vanwege fouten of tekortkomingen met betrekking tot individuele cliënten. Het is niet reëel om te denken dat de gemeente er voor kan zorgen dat voortaan alle tekortkomingen worden voorkomen. Jeugdhulp blijft mensenwerk. Als een cliënt of familie contact opneemt met de pers loopt de gemeente groot risico op (imago)schade.

Stimuleren van eigen kracht en normaliseren bij (te) hoge verwachtingen bij ouders van hun kind kan bij de toegang discussies en bezwaren opleveren. Het is niet "u vraagt, wij draaien". Het beeld van Lariks als een vraaggerichte en cliëntondersteunende organisatie kan onder druk komen te staan.

Gerelateerde risico's

Het risico op geen structurele extra rijksmiddelen Jeugdzorg heeft een relatie met het risico jeugdzorg en is financieel meegenomen bij de risicobedragen van de algemene uitkering. Vanwege de taakstellingen in het Sociaal Domein is er een relatie met het risico op het niet halen van de ombuigingen en taakstellingen.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	350.000	600.000	1.030.000
Risicobedrag 2021	350.000	600.000	1.030.000
Risicobedrag 2022	350.000	600.000	1.030.000
Risicobedrag 2023	350.000	600.000	1.030.000

Ontwikkeling risico

Voor ons midden scenario gaan we ervan uit dat de zorgkosten in 2020 ten opzichte van de gerealiseerde zorgkosten 2019 toenemen met 5%. Ook nemen we mee dat de risicoverevening voor Leusden negatief bijgesteld kan worden, en gaan wij uit van aanvullende kosten voor Breed spectrumaanbieders. In meerjarenperspectief hanteren wij jaarlijks hetzelfde risicobedrag omdat het risico een structureel karakter heeft een wij nog geen goede inschatting kunnen maken van de risicobedragen na 2020.

Acties (beheersmaatregelen)

1. Bij gelijke geschiktheid van verschillende voorzieningen, zetten we in op de goedkoopst adequate voorziening. We werken aan kostenbewustzijn in de hele (jeugdhulp)keten. Dit doen we door betere afstemming en samenwerking tussen de verschillende professionals te stimuleren en door het datagestuurde inrichten van het jeugdinstel. Ook maken we afspraken dat de verwijzers beter gebruik maken van voorliggende, collectieve voorzieningen. Waar nodig ontwikkelen we, samen met onze partners, nieuwe voorliggende voorzieningen.
2. Met een actief preventiebeleid proberen we te voorkomen dat kleine vragen tot grotere problemen leiden. Meer gebruik van voorliggende voorzieningen voor jeugdhulp zal leiden tot minder vraag naar (specialistische) individuele jeugdhulpvoorzieningen. Daarmee streven we op termijn naar verlaging van de (repressieve) kosten voor jeugdhulp
3. Met Lariks maken we afspraken om strikter het beleid, zoals verwoord in het beleidskader, de verordening en de beleidsregels, toe te passen. Waar nodig passen we de verordening, beleidsregels en werkinstructies aan.
4. We ontwikkelen accountmanagement (met de aanbieders). Daarbij sluiten we enerzijds aan bij de regionale gesprekken met de grote aanbieders die door Amersfoort worden georganiseerd. Anderzijds gaan we zelf op structurele basis in gesprek met de belangrijkste lokale aanbieders en maken nieuwe afspraken over resultaten en wacht- en doorlooptijden.
5. We hebben een plan van aanpak ontwikkeld met ruim pakket aan maatregelen. We maken onderscheid tussen kosten besparen (het huidige kostenniveau verlagen) en kosten beheersen (de huidige kosten niet verder laten stijgen). Het accent ligt vooral op het sturen op de toegang tot ondersteuning.
6. De egaliseringsreserve Sociaal Domein aanwenden zodat fluctuaties tijdelijk kunnen worden opgevangen.

5.2 Algemene uitkering

Paragraaf: Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico

De Algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente en tevens een belangrijke risicofactor. De hoogte van de uitkering wordt bepaald door het Rijk en is afhankelijk van de omvang en verdeling van het Gemeentefonds. De omvang is gekoppeld aan de groei van de rijksbegroting. De risico's worden gevormd door:

De ontwikkeling van het accres

Volgens het principe van 'gelijk trap op, gelijk trap af' groeit of krimpt het Gemeentefonds parallel aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Rijksbezuinigingen of onderuitputting betekenen voor de gemeente een korting op de algemene uitkering.

Taakmutaties

Deze gaan in veel gevallen zoals bijvoorbeeld bij decentralisatie van taken van Rijk naar gemeenten gepaard met negatieve herverdeeleeffecten en effecten in de sfeer van open eind financiering.

Herverdeling gemeentefonds

Het is de verwachting dat door de herijking van het gemeentefonds er een verschuiving van de middelen plaats gaat vinden van kleine/middelgrote welgestelde gemeenten naar grote steden en van plattelandsgebieden naar de verstedelijkte gebieden. Het effect voor Leusden zal mogelijk een korting op de algemene uitkering betekenen tussen de 1,4 en 2,8 miljoen euro structureel.

BTW-compensatiefonds (BCF)

Het Rijk heeft de voorschotregeling BCF gewijzigd waarbij de ruimte onder het BCF plafond niet meer op voorhand aan de gemeenten wordt uitgekeerd via de Algemene Uitkering, maar pas achteraf op basis van de werkelijk door de gemeenten gecompenseerde BTW. Het risico bestaat dat gemeenten meer BTW gaan compenseren waardoor het plafond zal worden overschreden en er een uitname uit het Gemeentefonds zal worden gedaan.

Extra middelen Jeugdzorg

Bij de meicirculaire 2019 hebben wij aanvullende rijksmiddelen ontvangen om de tekorten op de jeugdzorg deels op te kunnen vangen. Deze middelen zijn echter niet structureel en lopen tot en met 2021. In afwachting van de resultaten van aanvullend onderzoek naar de tekorten Jeugd hebben wij na afstemming met de provinciaal toezichthouder vanaf 2022 een stelpost van € 415.000 structureel opgenomen. Het risico bestaat dat deze middelen niet door het rijk beschikbaar zullen worden gesteld.

Gerelateerde risico's

Het risico op geen structurele extra rijksmiddelen Jeugdzorg heeft een relatie met het risico jeugdzorg en is financieel meegenomen bij de risicobedragen van de algemene uitkering.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	150.000	350.000	500.000
Risicobedrag 2021	150.000	350.000	500.000
Risicobedrag 2022	600.000	1.000.000	1.365.000
Risicobedrag 2023	1.050.000	1.450.000	1.815.000

Ontwikkeling risico

In meerjarenperspectief hebben wij de ontwikkeling van het risico in beeld gebracht. In de risicobedragen 2022 en 2023 wordt het risico op geen extra middelen Jeugdzorg en vooral de herverdeeffecten herijking gemeentefonds zichtbaar in de risicobedragen. De gevolgen van de herverdeeffecten zal na 2023 sterk toenemen.

Acties (beheersmaatregelen)

Forse afwijkingen worden zoveel mogelijk voorkomen en verkleind door het realistisch en stabiel rammen van uitkeringen.

5.3 Directe gevolgen Coronacrisis

Programma: Diverse programma's

Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico

In onze gesignaleerde risico's hebben we zover mogelijk rekening gehouden met de gevolgen van de coronacrisis. Voor een aantal risico's die direct verband houden met de uitbraak van het coronavirus hebben we deze samengevoegd onder het kopje 'directe gevolgen coronacrisis'.

Lagere belastingopbrengsten

Als gevolg van het coronavirus is het de verwachting dat de belastingopbrengsten lager gaan worden door betalingsproblemen of kwijtschelding van belastingen. Vanwege het coronavirus zal het aantal overnachtingen door toeristen in 2020 aanzienlijk lager zijn waardoor ook de toeristenbelastingen lager zal uitvallen. Door het sluiten van horeca zal er geen gebruik gemaakt worden van terrassen waardoor de baten uit precario rechten ook weg zullen vallen. Door het niet doorgaan van evenementen zal dit effect ook gelden voor de leges van evenementenvergunningen.

Lagere verhuur en reclame inkomsten

De verplichte sluiting van sportvelden en sportzalen heeft als gevolg dat er minder verhuurinkomsten zijn. Daarnaast verwachten dat als gevolg van de Coronacrisis er minder behoefte zal zijn aan reclame uitingen waardoor vergoedingen van buitenreclame-exploitanten voor het gebruik van onze openbare ruimte lager gaan uitvallen.

Zwembad

Door de verplichte sluiting van het zwembad zal de exploitant mogelijk een beroep doen op vergoeding van haar gemaakte kosten in de exploitatie.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	125.000	300.000	545.000
Risicobedrag 2021	170.000	280.000	385.000
Risicobedrag 2022	70.000	140.000	200.000
Risicobedrag 2023	70.000	140.000	200.000

Ontwikkeling risico

Voor 2020 en 2021 zijn in de risicobedragen de incidentele gevolgen opgenomen als gevolg van de coronacrisis. In de risicobedragen van 2021 en vooral in de daaropvolgende jaren is het effect van minder OZB structureel opgenomen.

Acties (beheersmaatregelen)

Wij volgen de ontwikkelingen van het coronavirus en de bijhorende risico's. In onze P&C producten rapporteren wij over de (mogelijk) gevolgen hiervan en de maatregelen die wij nemen om hiermee om te gaan.

5.4 Pensioenen & wachtgeld wethouders

Programma/paragraaf: Domein Bestuur

Portefeuillehouder: Burgemeester Bouwmeester

Omschrijving risico

Gemeenten zijn eigenrisicodragers ten aanzien van de pensioenrechten van hun politieke ambtsdragers. Dit houdt in dat zij de opgebouwde pensioenen over de periode dat een wethouder actief is, alsmede over de wachtgeldperiode, zelf uitbetalen en daarmee samenhangende risico's zelf dragen. Toekomstige pensioenaanspraken van wethouders worden gedekt uit de voorziening wethouder pensioenen. De hoogte van deze voorziening wordt elk jaar opnieuw berekend. Ten aanzien van deze voorziening lopen wij het risico dat er een lange tijd pensioen uitbetaald moet worden, indien wethouders ouder worden dan waar volgens de sterftetabellen van uit is gegaan. Dit is het zogenaamde langlevensrisico.

Daarnaast moet de opgebouwde reserve renderen zodat de gemeente het doelvermogen bij elkaar heeft op de pensioengerechtigde leeftijd van de wethouder. Een gemeente is hiervoor minder toegerust dan bijvoorbeeld het ABP vanwege het verplichte schatkistbankieren. De laatste jaren zijn extra stortingen noodzakelijk gebleken vanwege een toenemende levensverwachting en de verlaging van de rekenrente. Vooral de daling van de gehanteerde rekenrente voor de toekomstige gepensioneerde wethouders als gevolg van de dalende rente op de kapitaalmarkt heeft grote invloed gehad op de waardering van de voorziening.

Wachtgeld wethouders

Om wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa).

Tot slot is er het arbeidsongeschiktheidsrisico van een actieve wethouder. Zolang de (oud)wethouder arbeidsongeschikt blijft, heeft hij onder voorwaarden recht op doorbetaling van zijn wedde en wachtgeld en eventueel ook op een verlenging van de uitkering van het wachtgeld.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	200.000	300.000	400.000
Risicobedrag 2021	200.000	300.000	400.000
Risicobedrag 2022	200.000	300.000	400.000
Risicobedrag 2023	200.000	300.000	400.000

Ontwikkeling risico

De daling van de gehanteerde rekenrente (0,29%) als gevolg van de lage rente op de kapitaalmarkt heeft grote invloed gehad op de waardering van de voorziening pensioenen wethouders. In 2019 was hierom een aanvullende dotatie van € 631.000 nodig om de voorziening op peil te houden. Bij het opstellen van deze monitor verhogen wij het risicobedrag voor het midden scenario voorzichtigheidshalve met € 60.000.

In meerjarenperspectief zijn we niet in staat om een goede inschatting te maken van de risicobedragen. Hierom wordt het risicobedrag van 2020 gehanteerd voor de volgende jaren.

Acties (beheersmaatregelen)

Bij het opstellen van de jaarrekening zal, op basis van actuariële waarde berekeningen, de voorziening wethouder pensioenen geactualiseerd worden.

5.5 Bedrijfsvoering risico's

Paragraaf: Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico

Algemene risico's

Het runnen van een bijzonder bedrijf als een gemeente brengt risico met zich mee. Het risico bestaat dat er bestuurlijke besluiten worden genomen waarvan de (financiële consequenties) onvoldoende in beeld zijn (gebracht).

Knelpunten personele bezetting

De gemeente Leusden is een kleine gemeente. Het zelfstandig uitvoeren van uitvoerende en ondersteunende taken brengt een bedrijfsvoering risico met zich mee. Op piekmomenten kan er al snel sprake zijn van een kwantitatieve en kwalitatieve onderbezetting. De gemeente zal dan externe capaciteit aan moeten trekken.

Vanwege het corona virus houden we rekening met extra inhuur voor het opvangen inhaal werkzaamheden van onze frontoffice/dienstverlening. Daarnaast verwachten wij hogere kosten voor het handhaven van de 1,5 meter samenleving door extra inzet BOA's.

Aanpassingen werkomgeving

De kantooromgeving vereist mogelijk aanpassingen om werken en anderhalf meter afstand houden mogelijk te maken.

Exploitatie eet-werkcafé Huis van Leusden

De exploitant van het eet-werk café in het Huis van Leusden heeft de opgave om het eet-werk café op een voor de gemeente budgettair neutrale wijze uit te baten. Hierbij bestaat het risico dat er in het exploitatiemodel op termijn onvoldoende inkomsten worden gegenereerd om in de voorliggende opgave te kunnen voldoen. De beperkende maatregelen vanwege het corona virus maken deze opgave nog zwaarder.

Digitalisering bouwvergunningen

Leusden is verplicht haar bouwvergunningen van 20 jaar en ouder op termijn over te brengen naar Archief Eemland. Overbrenging kan in fysieke, papieren vorm, maar vanuit het oogpunt van dienstverlening wordt de voorkeur gegeven aan digitale overbrenging. Dit laatste kan uitsluitend wanneer de papieren dossiers conform de regels voor vervanging zijn gedigitaliseerd en vervolgens zijn vernietigd. De bouwdoSSIERS van de gemeente Leusden zijn in het verleden gedigitaliseerd, maar uitsluitend ten behoeve van de interne bedrijfsprocessen. Hierdoor voldoen de scans niet aan de voorwaarden voor vervanging en zullen ze opnieuw, volgens wettelijke eisen aan digitalisering en AVG gedigitaliseerd moeten worden. In de begroting zijn er geen middelen om de digitalisering van de bouwvergunningen op korte termijn te realiseren. Naar aanleiding hiervan is overleg gevoerd met de Provincie. Dit heeft geresulteerd in de toezegging dat zij een verzoek van de gemeente Leusden om dispensatie voor de fysieke overbrenging van de bouwvergunningen naar Archief Eemland honoreert tot 2021. In 2021 moet de gemeente Leusden de overbrenging van de bouwvergunningen van 20 jaar en ouder naar Archief Eemland realiseren. Archief Eemland gaat hiermee akkoord, maar als aanvullende voorwaarde geldt dat in de gemeentebegroting middelen gereserveerd worden voor de bewerking en digitalisering van de bouwvergunningen. De incidentele kosten hiervoor zijn nog niet bekend.

E-depot

Archief Eemland heeft de intentie om een e-depot te realiseren en in gebruik te nemen. Onder een e-depot wordt verstaan het geheel van organisatie, beleid, processen, procedures, financieel beheer, medewerkers, databeheer, databeveiliging en aanwezige hard- en software, dat duurzaam beheren en raadplegen van te bewaren digitale informatie mogelijk maakt. De aansluiting op een e-depotvoorziening vereist een bepaald kwaliteitsniveau van de informatievoorziening van de gemeente die mogelijk extra investeringen vraagt. Daarnaast bestaat het risico dat de bijdrage aan Archief Eemland door het doorbelasten van de kosten van het e-depot toe gaat nemen.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	60.000	250.000	400.000
Risicobedrag 2021	70.000	220.000	360.000
Risicobedrag 2022	70.000	270.000	660.000
Risicobedrag 2023	70.000	270.000	460.000

Ontwikkeling risico

Voor de risicobedragen 2020 wordt rekening gehouden met extra kosten vanwege de corona maatregelen. In de risicobedragen 2020 is vooral in het pessimistisch scenario rekening gehouden met extra uitgaven voor het digitalisering van het archief.

Acties (beheersmaatregelen)

1. Wij gebruiken van onze P&C cyclus en interne controle op de processen om de interne beheersing zo optimaal mogelijk te krijgen.
2. Om personele knelpunten op te vangen maken wij gebruik van een centraal knelpunten budget en een flexibele schil.

5.6 WMO

Programma: Domein Samenleving

Portefeuillehouder: Wethouder Van Beurden

Omschrijving risico

Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden

Met decentralisaties zet het Rijk versneld in op extramuralisering van de GGZ en langer thuis wonen en hierdoor de stijgen ook de Wmo- kosten omdat er een groter beroep wordt gedaan op de Wmo. Aangezien hier sprake is van een zogenaamde open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget gaat overschrijden.

Huishoudelijke Hulp

Het Verhogen van de salarisschalen in de thuiszorgsector en de toenemende regeldruk van het Rijk op het gebied van contractering en inkoop van zorg, leidt tot een kosten opdrijvend effect op onze bestedingen voor de huishoudelijke hulp. Door de dubbele vergrijzing (Het verschijnsel dat niet alleen de groep ouderen een relatief groter aandeel vormt van de Nederlandse, maar dat tevens de gemiddelde leeftijd steeds hoger komt te liggen, waardoor de vergrijzing op twee manieren toeneemt) zal de vraag naar huishoudelijke hulp gaan toenemen.

Invoering Wmo-abonnementstarief

Met de invoering van het abonnementstarief voor de Wmo gaan huishoudens die gebruik maken van een Wmo-voorziening een vast tarief betalen. Deze maatregel heeft een aanzuigende werking, want ook mensen die eerst geen beroep op de Wmo deden, gaan dat nu wellicht wel doen. De compensatie die het Rijk de gemeenten biedt, is alleen voor de mensen die nu gebruikmaken van de Wmo. Het risico voor extra uitgaven door de aanzuigende werking wordt maar voor een deel gecompenseerd.

Per 1-1-2020 wordt ook de Algemene voorziening meegenomen in de maximalisering van de eigen bijdrage. Vanwege onze oude AV constructie waarbij cliënten een deel direct zelf betaalden, hebben we nu in 2020 substantiële extra kosten (ruim 300.000). Of aanbieders onder de AV constructie door kunnen blijven leveren tegen een vast aantal uren is de vraag omdat zij cliënten niet meer mogen laten meebetalen. Dit kan er toe leiden dat er aanvullende kosten ontstaan (aanbieders willen een hoger aantal uren vergoed hebben) en wij genoodzaakt zijn om een andere constructie in te gaan kopen (afschaffen van de Algemene Voorziening en doorstroming naar maatwerk, wat ook een kostenverhogend effect zal hebben).

Tijdelijk verblijf Licht Verstandelijk Beperkten

De kosten voor tijdelijk verblijf Licht Verstandelijk Beperkten (LVB,) die tot en met 2019 door de regio nog vanuit het budget Beschermd Wonen (BW) konden worden opgevangen, gaan vanaf 2020 aan de regiogemeenten worden doorbelast. Een aantal regiogemeenten hebben daarvoor, op basis van de vanaf 2018 ontvangen rijksmiddelen voor LVB, de begroting al bijgesteld waarbij zij noodgedwongen dekking hebben moeten vinden buiten de begroting van het Sociaal Domein. Wij willen eerst op basis van een nadere analyse meer inzicht in de werkelijk te verwachten kosten voor Leusden en willen daarbij ook de relatie leggen met de gefaseerde doordecentralisatie van de BW middelen aan de gemeenten vanaf 2022 e.v.. Wij zullen daarna de financiële gevolgen bij de najaarsnota in onze begroting verwerken.

Gerelateerde risico's

Het risico WMO heeft een relatie met het risico Jeugdzorg vanwege de kostenoverschrijdingen in het sociale domein en de overeenkomsten in beleid en processen. Vanwege de taakstellingen in het Sociaal Domein is er een relatie met het risico op het niet halen van de ombuigingen en taakstellingen.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	90.000	220.000	450.000
Risicobedrag 2021	90.000	220.000	450.000
Risicobedrag 2022	90.000	220.000	450.000
Risicobedrag 2023	90.000	220.000	450.000

Ontwikkeling risico

Voor ons midden scenario gaan we ervan uit dat de zorgkosten in 2020 ten opzichte van de gerealiseerde zorgkosten 2019 toenemen met 5%. We houden met de berekening van het risico al rekening met in de voorjaarsnota voorgestelde bij ramingen. Voor het risico ten aanzien kosten voor tijdelijk verblijf Licht Verstandelijk Beperkten (LVB) zijn de ontvangen rijksmiddelen voor LVB gebruikt als indicatie voor het risicobedrag.

In meerjarenperspectief hanteren wij jaarlijks hetzelfde risicobedrag omdat het risico een structureel karakter heeft en wij nog geen goede inschatting kunnen maken van de risicobedragen na 2020.

Acties (beheersmaatregelen)

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.
2. Met Lariks maken we afspraken om strikter het beleid, zoals verwoord in het beleidskader, de verordening en de beleidsregels, toe te passen. Waar nodig passen we de verordening, beleidsregels en werkinstructies aan.
3. We ontwikkelen accountmanagement (met de aanbieders). Daarbij sluiten we enerzijds aan bij de regionale gesprekken met de grote aanbieders die door Amersfoort worden georganiseerd. Anderzijds gaan we zelf op structurele basis in gesprek met de belangrijkste lokale aanbieders en maken nieuwe afspraken over resultaten en wacht- en doorlooptijden.
4. We hebben een plan van aanpak ontwikkeld met ruim pakket aan maatregelen. We maken onderscheid tussen kosten besparen (het huidige kostenniveau verlagen) en kosten beheersen (de huidige kosten niet verder laten stijgen). Het accent ligt vooral op het sturen op de toegang tot ondersteuning.
5. Wij hebben de egaliseringsreserve Sociaal Domein ingesteld waarmee fluctuaties tijdelijk kunnen worden opgevangen.

5.7 Werk, inkomen & participatie

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico

Open eindregeling bijstand

De ontwikkeling van het aantal bijstand cliënten is een onzekerheid (open eindregeling). Na een daling van het aantal bijstandsgerechtigden in 2019, zowel landelijk als in Leusden, zal het coronavirus het keerpunt zijn. De verwachting is dat er hogere instroom zal zijn, met daarbij een lagere te verwachten uitstroom. De instroom is onder te verdelen in:

- Instroom vanuit einde WW-tijd: cliënten die in deze crisisperiode het einde van hun WW bereiken, en nu vanwege de crisis niet aan een baan komen, gaan over op een bijstandsuitkering;
- Instroom van uitzendkrachten: uitzendkrachten van wie het contract stopt, of niet wordt verlengd, komen zonder werk te zitten. Hebben niet altijd recht op een WW-uitkering (of maar heel kort vanwege hun korte arbeidsverleden) en krijgen recht op een bijstandsuitkering;
- Schoolverlaters: normaliter is in de maanden augustus/september een hogere instroom te merken als gevolg van de schoolverlaters. Deze piek zal nu wellicht iets eerder in de tijd zijn, maar voor Leusden zal dit aantal beperkt zijn

Voor Leusden wordt de BUIG uitkering voor 40% bepaald door historische maatstaven en voor 60% op objectieve maatstaven. De meerjarenbegroting 2020-2023 is opgesteld met het uitgangspunt dat het rijksbudget BUIG onze uitkeringslasten volledig dekt. . Omdat we uitgaan van het feit dat de rijksinkomsten de bijstandslasten volledig dekken, betekent dit dat in de begroting geen financiële ruimte voor het opvangen van een tekort is gereserveerd. Schommelingen in het macrobudget werken daarom direct door in het begrotingsresultaat. In hoeverre extra uitkeringslasten a.g.v. de Coronacrisis ook daadwerkelijk een tekort vormen in de begroting, is sterk afhankelijk van het feit of, en in hoeverre, het Rijk de hoogte van het macro BUIG budget naar boven bijstelt. Het risico wordt overigens deels ondervangen door de vangnetregeling die het rijk heeft ingesteld. Daarbij kan het meerdere boven 107,5% van de rijksbijdrage door het Rijk gedeeltelijk aanvullend worden gecompenseerd indien wordt voldaan aan een aantal criteria.

Bijzondere bijstand

Als gevolg van de coronacrisis komen er mogelijk meer aanvragen binnen voor bijzondere bijstand van de "nieuwe" bijstandsgerechtigden die als gevolg van de crisis zijn ingestroomd.

Uitvoeringskosten sociale zaken

Op basis van de afrekening uitvoeringskosten 2019 en de offerte 2020 zien we een toename van het aantal uren dienstverlening, met name voor trajectbegeleiding. Dit brengt hogere kosten met zich mee. Er vinden nog gesprekken plaats met Amersfoort, zowel ambtelijk als bestuurlijk, over het ontstaan van deze meerkosten.

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) wordt voor onze gemeente uitgevoerd door gemeente Amersfoort. Uitvoeringslasten worden doorbelast en in rekening gebracht bij ons. Hierover moeten nog nadere afspraken worden gemaakt. Toegezegd is dat gemeenten financieel worden gecompenseerd voor de uitvoeringskosten in het kader van de Tozo. Voor de uitvoeringskosten zal worden gewerkt met een normbedrag per besluit op een aanvraag. Het is nog niet duidelijk hoe hoog dit normbedrag is en daarom ook nog niet in hoeverre dit normbedrag de (doorbelaste) kosten van Amersfoort dekt.

Daarnaast nemen waarschijnlijk de uitvoeringskosten ook toe door de verwachte toename van het cliëntenbestand.

Nieuwe wet inburgering

De invoering van het nieuwe inburgeringsstelsel is met zes maanden opgeschoven naar 1 juli 2021. Inmiddels zijn er bestuurlijke afspraken tussen VNG en ministerie SZW. Voor de uitvoering van de nieuwe wet inburgering zijn vooralsnog geen specifieke uitgaven geraamd in onze begroting. Er komen (extra) middelen vanuit het Rijk, maar of we gaan 'uitkomen' met de middelen die we krijgen, wordt pas duidelijk als bekend is hoeveel het Rijk uiteindelijk beschikbaar stelt én de nieuwe Wet verder uitgewerkt zijn. De uitwerking van de afspraken volgt in de Meicirculaire 2020 en in de Wet- en regelgeving.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	120.000	195.000	295.000
Risicobedrag 2021	120.000	195.000	295.000
Risicobedrag 2022	120.000	195.000	295.000
Risicobedrag 2023	120.000	195.000	295.000

Ontwikkeling risico

Voor ons midden scenario gaan we ervan uit dat instroom van de bijstand toeneemt met 10%.

In meerjarenperspectief hanteren wij jaarlijks hetzelfde risicobedrag omdat het risico een structureel karakter heeft en wij nog geen goede inschatting kunnen maken van de risicobedragen na 2020.

Acties (beheersmaatregelen)

1. Wij zullen de ontwikkeling van de kosten nauwlettend blijven monitoren en bijsturen indien dit noodzakelijk mocht zijn.
2. De ontwikkelingen bij de bijstand (o.a. in-/uitstroom) worden nauwlettend en permanent gevolgd.
3. Ter compensatie van een mogelijk tekort doen we beroep op de Vangnetuitkering vanuit het Rijk.

5.8 Niet halen ombuigingen en taakstellingen

Programma: Diverse programma's

Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico

In de Kaderbrief 2020 heeft de raad ingestemd met de kaders om de begroting 2020-2023 weer sluitend te maken. Binnen drie scenario's zijn maatregelen getroffen die in totaal € 1,5 miljoen ruimte binnen de meerjarenbegroting moet bewerkstellingen. Het risico bestaat dat niet alle voorgenomen bezuinigingen volledig in het gewenste tempo worden gerealiseerd. Daarnaast is het mogelijk dat een enkele taakstelling in de praktijk soms niet- of slechts gedeeltelijk haalbaar blijkt te zijn.

Gerelateerde risico's

Het risico op het niet halen van de ombuigingen en taakstellingen heeft een relatie met de risico's Jeugdzorg en WMO vanwege de taakstellingen in het Sociaal Domein.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	120.000	170.000	240.000
Risicobedrag 2021	160.000	220.000	320.000
Risicobedrag 2022	170.000	240.000	350.000
Risicobedrag 2023	190.000	260.000	380.000

Ontwikkeling risico

In de vorige monitor was dit risico nog niet opgenomen. Aan de hand van de bezuiniging monitor zijn de risicobedragen bepaald.

Acties (beheersmaatregelen)

1. In onze P&C producten rapporteren wij over de voortgang in de uitvoering van de maatregelen die moeten bijdragen aan een meerjarige sluitende begroting. Deze rapportages vindt plaats in de vorm van een monitor waarin per maatregel wordt aangegeven wat de realisatie, de voortgang en de status is.
2. Vanaf het najaar 2019 houdt een ambtelijke werkgroep Analyse Verdieping en Actie (AVA) zich bezig met het monitoren van de voortgangsmatregelen in het Sociaal Domein en rapporteert daarover maandelijks aan het college. In deze werkgroep participeert ook Stichting Lariks, die mede uitvoering geeft aan de indicatiestelling en triage van de zorg. Op basis van data-analyses wordt het kostenverloop WMO en Jeugd gemonitord, worden verdiepende analyses gedaan en wordt gestuurd op mogelijk relatief eenvoudig te realiseren besparingen.

5.9 Verstrekte leningen & garanties

Paragraaf: financiering

Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico

Het verstrekken van leningen en gemeentegaranties aan instellingen houdt in dat de gemeente risico loopt. Het niet nakomen van de financiële verplichtingen kan leiden tot een situatie waarbij de gemeente wordt aangesproken op de garantstelling of haar verstrekte lening moet afwaarderen.

In 2018 is een gemeentegarantie verleend aan de Vereniging van Eigenaren van bewoners in het Hoofdcentrum in Leusden (hierna: VvE) in verband met de renovatie en verduurzaming van woningen boven winkelcentrum De Hamershof. Voor dit project heeft de VvE financiering aangetrokken waaronder een geldlening van € 3,4 miljoen bij de BNG. Voor deze lening staan gemeente Leusden en de provincie Utrecht elk voor 50% oftewel € 1,7 miljoen garant.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	90.000	130.000	200.000
Risicobedrag 2021	90.000	130.000	200.000
Risicobedrag 2022	90.000	130.000	200.000
Risicobedrag 2023	90.000	130.000	200.000

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is ten opzicht van de vorige risicomonitor met € 40.000 gestegen omdat wij het risico als gevolg van het corona virus hoger inschatten. In meerjarenperspectief zijn we niet in staat om een goede inschatting te maken van de risicobedragen. Hierom wordt het risicobedrag van 2020 gehanteerd voor de volgende jaren.

Acties (beheersmaatregelen)

1. Regelmatig beoordelen wij de financiële positie van de betreffende organisaties. Het risico op de garanties wordt overigens beperkt door de vestiging van het hypotheekrecht op betreffende accommodaties ten gunste van de gemeente.
2. Bij de gemeentegarantie aan VvE de Hamershof geldt als beheersmaatregel dat de VvE een buffer van € 200.000 aanhoudt op een geblokkeerde bankrekening. Hierop wordt een pandrecht gevestigd. Ook wordt een pandrecht gevestigd op de servicekosten van de eigenaren van de woningen. De pandrechten verschaffen zekerheid aan de gemeente en provincie.

5.10 Verbonden en gerelateerde partijen

Paragraaf: Verbonden partijen
Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico

Het deelnemen aan gemeenschappelijke regelingen betekent het gedeeltelijk inleveren van autonomie op de betreffende (beleids)terreinen. Besluiten met financiële gevolgen worden genomen door een bovengemeentelijk bestuursorgaan en zijn bindend voor alle deelnemende gemeenten. Leusden kan besluiten met betrekking tot nieuw beleid niet zelfstandig beïnvloeden, met als gevolg dat de financiële consequenties dan als voldongen feit in de begroting moeten worden verwerkt.

Extra kosten corona GGD & VRU

Het Corona virus geeft extra druk op de dienstverlening van de GGD en de Veiligheidsregio wat extra kosten met zich mee zal brengen.

Overige belangrijke risico's VRU

(On)Gelijke behandeling vrijwilligers

Op landelijk niveau speelt nog steeds de problematiek met betrekking tot de arbeidsvoorwaardelijke (on)gelijke behandeling van de vrijwilligers. Hierdoor is het structurele financiële effect van deze ontwikkeling op de VRU begroting nog onbekend. De loonkosten worden door VRU ingeschat op ca. € 4,1 miljoen per jaar. Omdat landelijk nu wordt ingezet op taakdifferentiatie, acht VRU het geraamde effect van bezoldiging aanzienlijk lager en geeft de kans daarmee aan als "klein" (25%). Het weerstandsvermogen van VRU is ontoereikend om de ingeschatte € 4,1 miljoen op te vangen. Dit betekent een financieel risico voor de gemeenten.

Daling Openbaar Meld Systeem (OMS) opbrengsten

Als het huidige OMS-stelsel op termijn stopt te bestaan en deze activiteit aan de markt wordt overgelaten, zullen de huidige OMS-opbrengsten voor de VRU wegvallen. Het (maximale) effect voor de begroting van de VRU bedraagt € 1,1 miljoen. Gelet op de conclusies van het landelijke onderzoek wordt de kans op het - op termijn - wegvallen van de OMS-opbrengsten ingeschat als 'groot' (75%). Voor de gemeente Leusden betekent dit een mogelijke hogere bijdrage van ca. € 21.000.

RWA

De Corona crisis heeft wellicht ook gevolgen voor de productie/omzet SW bedrijven van Amfors. En daarmee van invloed op het resultaat van Amfors, de bijdrage van Amfors aan het negatieve subsidieresultaat RWA en daarmee een mutatie in de gemeentelijke bijdrage aan resultaat RWA.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	30.000	120.000	200.000
Risicobedrag 2021	30.000	70.000	120.000
Risicobedrag 2022	30.000	70.000	120.000
Risicobedrag 2023	30.000	70.000	120.000

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is ten opzicht van de vorige risicomonitor met € 40.000 gestegen omdat wij het risico als gevolg van het corona virus incidenteel hoger inschatten voor het midden scenario. In meerjarenperspectief zijn we niet in staat om een goede inschatting te maken van de risicobedragen. Hierom wordt het risicobedrag van 2021 gehanteerd voor de volgende jaren.

Acties (beheersmaatregelen)

Tijdig rapporteren door college aan de Raad van relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van overeenkomsten met verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen of nieuwe financiële risico's.

5.11 Informatisering

Paragraaf: Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: Wethouder Kiel

Omschrijving risico

Door stroomuitval, menselijke fouten, fouten in software en computercriminaliteit kan onze ICT uitvallen of anderszins kwetsbaar worden. Mogelijke gevolgen hiervan kunnen zijn:

- Onze dienstverlening valt uit;
- Extra en onvoorziene kosten voor herstelwerkzaamheden;
- Verlies van data;

Naast de wensen en eisen van de organisatie en de samenwerking BLNP zijn er ook ontwikkelingen vanuit de landelijke overheid die voor onze gemeente naast organisatorische gevolgen ook hun effecten hebben op de ICT omgeving. Een voorbeeld hiervan zijn de ontwikkelingen op het gebied van de Omgevingswet.

Waarschijnlijk brengt dit gevolgen op het gebied van informatisering met zich mee maar is nog onduidelijk met welke kosten we geconfronteerd worden.

Aanpassingen 1,5 meter samenleving

Vanwege het corona virus wordt er meer thuisgewerkt en zal mogelijk de kantooromgeving aangepast moeten worden vanwege de 1,5 meter samenleving.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	35.000	100.000	190.000
Risicobedrag 2021	35.000	85.000	155.000
Risicobedrag 2022	35.000	85.000	155.000
Risicobedrag 2023	35.000	85.000	155.000

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting hebben we voor het midden scenario voor 2020 met € 15.000 verhoogd omdat we rekening houden met incidentele kosten vanwege de aanpassingen aan de 1,5 meter samenleving.

Acties (beheersmaatregelen)

1. In het Informatieplan zijn de onderwerpen Privacy, Omgevingswet, en de samenwerkingsverbanden opgenomen als deelprogramma's en –projecten.
2. Wij zijn aangesloten bij de informatiebeveiligingsdienst voor gemeente (IBD) en zijn gestart om de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) te implementeren. De BIO omvat o.a. een totaalpakket aan informatiebeveiligingsbeheersingmaatregelen die voor iedere gemeente noodzakelijk is om te implementeren. In het kader van de BIO hebben wij de volgende maatregelen genomen:
  - Er wordt jaarlijks een uitwijktest uitgevoerd.
  - Er wordt jaarlijks ook een penetratietest op ons netwerk uitvoeren om te toetsen of we voldoende beveiligd zijn tegen de risico's van hacken.
3. Er is een protocol voor het melden van datalekken vastgesteld en aan alle medewerkers bekend gemaakt.

5.12 Aansprakelijkheid en juridische procedures

Programma: Diverse programma's

Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico

Claims

Het algemene beeld is dat burgers de overheid vaker aansprakelijk stellen en schade claimen. De gemeente is verzekerd voor wettelijke aansprakelijkheid en voor het eigen risico is een budget in de begroting opgenomen. Desondanks kunnen zich claims voordoen waarvoor de gemeente niet (volledig) verzekerd is, zoals de immateriële schade. Bovendien kan er sprake zijn van imagooverlies in verband met aansprakelijkheidsschade.

Juridische procedures

Verkeerd uitgevoerde aanbestedingen, fouten in vergunningverlenings-procedures of een onjuiste claimafhandeling kunnen tot juridische procedures leiden. Ook handhavingszaken om een overtreding van wet- of regelgeving aan te pakken brengen dergelijke risico's met zich mee. Het aantal procedures en de hoogte van de kosten zijn slecht in te schatten. Daarnaast speelt ook het risico van een dwangsom bij het niet tijdig beslissen op grond van de Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen. In de vele WOB-verzoeken die wij ontvangen wordt hierop regelmatig bewust gekoerst door verzoekers.

AVG

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door en namens de gemeente.. Dit brengt voor organisaties verplichtingen met zich mee. Een overtreding van de AVG kan door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) worden bestraft met een boete van 10 of 20 miljoen euro, afhankelijk van de overtreding. Wanneer iemand schade lijdt doordat de gemeente in strijd handelt met de AVG, zijn wij aansprakelijk voor de door die inbreuk ontstane schade.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	60.000	90.000	160.000
Risicobedrag 2021	60.000	90.000	160.000
Risicobedrag 2022	60.000	90.000	160.000
Risicobedrag 2023	60.000	90.000	160.000

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is naar aanleiding van de toename van juridische kosten in 2019 met € 10.000 naar boven bijgesteld. In meerjarenperspectief zijn we niet in staat om een goede inschatting te maken van de risicobedragen. Hierom wordt het risicobedrag van 2020 gehanteerd voor de volgende jaren.

Acties (beheersmaatregelen)

In samenwerking met BNLP gemeenten ontwikkelen we een integrale en gestructureerde aanpak om de juridische kwaliteitszorg in onze organisatie beter te borgen waarmee we het risico op aansprakelijkheid en optreden van juridische procedures verminderen

5.13 Fiscale risico's

Programma: Diverse programma's
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht (VPB-plicht) voor overheidsondernemingen in werking getreden. De inventarisatie van de activiteiten welke een onderneming vormen en of deze activiteiten wel of niet onder de VPB-plicht vallen is grotendeels afgerond. Wij schatten in dat de invoering van de VPB voor de algemene dienst geen grote financiële consequenties heeft. Het gaat echter om nieuwe wetgeving voor de gemeente en landelijk wordt nog over bepaalde onderwerpen overleg gepleegd over de interpretatie van de wet. Hierdoor bestaat het risico dat in de inschatting gemaakte keuzes wellicht moeten worden herzien en we toch sprake zal zijn van fiscale winst en af te dragen vennootschapsbelasting.

Werkkostenregeling

De werkkostenregeling geldt voor alle vergoedingen, verstrekkingen en ter beschikking gestelde voorzieningen die tot het loon uit tegenwoordige dienstbetrekking horen. Op grond van de werkkostenregeling kunnen vergoedingen en verstrekkingen, tot 1,2% van het fiscale loon, onbelast aan werknemers verstrekt worden. Wordt deze forfaitaire ruimte overschreden dan betaald de werkgever over het meerdere 80% eindheffing.

BTW sportvrijstelling

Met ingang van 1 januari 2019 is het geven van gelegenheid tot sportbeoefening door gemeenten vrijgesteld van de heffing van btw, dus niet meer belast met btw. Gemeenten hoeven geen btw meer in rekening te brengen aan de sportverenigingen maar hebben ook geen recht meer op aftrek van btw via de btw-aangifte. De btw op de kosten van de bouw, onderhoud, renovatie en exploitatie van sportaccommodaties wordt een kostenpost voor gemeenten. Gemeenten worden geheel of gedeeltelijk gecompenseerd voor de btw-schade

via een subsidieregeling (SPUK). Opgave van de geraamde uitgaven sport (17,5% van de kosten incl. btw) heeft plaatsgevonden en zal verrekend worden via het rijk. Het risico van de gemeente is dat als er landelijk méér gedeclareerd wordt dan het door het Rijk gehanteerde plafondbedrag van € 152 mln. de definitieve toekenning kan achterblijven bij de bevoorschotting. De begroting 2020 is opgesteld vanuit de budgettaire neutrale gedachte, maar pas medio 2020 wordt de definitieve subsidie over het eerste jaar 2019 vastgesteld.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	20.000	70.000	150.000
Risicobedrag 2021	20.000	70.000	150.000
Risicobedrag 2022	20.000	70.000	150.000
Risicobedrag 2023	20.000	70.000	150.000

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is met € 20.000 voor het midden scenario toegenomen doordat we rekening houden met een lagere toekenning van de SPUK. In meerjarenperspectief zijn we niet in staat om een goede inschatting te maken van de risicobedragen. Hierom wordt het risicobedrag van 2020 gehanteerd voor de volgende jaren.

Acties (beheersmaatregelen)

1. Wij monitoren voor de werkkostenregeling periodiek of we binnen de forfaitaire ruimte blijven.
2. We maken gebruik van ons Tax Control Framework (TCF). Het TCF is een samenstel van processen en interne beheersingsmaatregelen dat ervoor moet zorgen dat de fiscale risico's van de gemeente bekend zijn en beheerst worden.

5.14 Lagere Afvalopbrengsten

Programma: Domein Leefomgeving

Portefeuillehouder: Wethouder Van Beurden

Omschrijving risico

Vergoeding Afvalfonds

De verpakkingketen (de keten van inzameling tot recycling/ vergoeding van lege kunststof verpakkingen, blik en drankenkartons, vooral bekend als PMD maar sinds kort landelijk ook als PDB) wordt anders georganiseerd, wat voor de gemeente een grote verandering in de kosten- en opbrengststructuur tot gevolg heeft. Het Afvalfonds (het uitvoeringsorgaan van de Nederlandse verpakkende industrie) en de VNG hebben een nieuw regiemodel vastgesteld. De AVU-gemeenten, dus ook Leusden, zijn per 1 april 2020 overgegaan op dit nieuwe regiemodel. In het nieuwe systeem is de gemeente alleen nog maar verantwoordelijk voor het inzamelen van PMD en krijgt het een inzamelvergoeding voor het op de overslaglocatie goedgekeurd PMD. De financiële afhandeling na de acceptatie van het PMD geschiedt voortaan buiten de gemeenten en de AVU om. Door deze systeemwijziging is zowel een kostendaling voor het verwerken van PMD als een daling van de vergoeding voor vermarkt PMD uit de AVU-begroting gehaald. De financiële afhandeling na de acceptatie van het PMD

geschiedt voortaan buiten de gemeenten en de AVU om. AVU meldt in de begroting hierover dat de gemeenten hiervan begrotingstechnisch niets meer merken. Wij hebben nog geen ervaring met deze nieuwe opzet en de volledige financiële consequentie is dus nog onduidelijk. Onduidelijk is ook het effect van de corona crisis op de inzamelvergoeding.

Lagere inkomsten Afvalstoffenheffing

De Afvalstoffenheffing wordt vanaf 2018 in twee delen geïnd; een vast deel en een variabel deel (achteraf in rekening gebracht). Deze keuze is gemaakt om het geactualiseerde afvalbeleid (zo weinig mogelijk te verbranden restafval en zoveel mogelijk recyclebare grondstoffen inzamelen) te ondersteunen. We lopen het risico dat de inkomsten vanuit het variabel deel lager zijn dan begroot doordat de werkelijke aantal aanbiedingen restafval, in lijn met de ambitie van het afvalbeleid, nadelig afwijkt dan waarmee we in onze raming rekening mee gehouden hebben

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	20.000	60.000	80.000
Risicobedrag 2021	20.000	60.000	80.000
Risicobedrag 2022	20.000	60.000	80.000
Risicobedrag 2023	20.000	60.000	80.000

Ontwikkeling risico

Onze risico-inschatting is met € 30.000 voor het midden scenario toegenomen doordat we rekening houden met een lagere inzamelvergoeding in verband met de gevolgen van het corona virus en de onzekerheid over de financiële gevolgen van het regiemodel. In meerjarenperspectief zijn we niet in staat om een goede inschatting te maken van de risicobedragen. Hierom wordt het risicobedrag van 2020 gehanteerd voor de volgende jaren.

Acties (beheersmaatregelen)

Wij zullen de ontwikkeling van de opbrengsten en kosten van afvalinzameling nauwlettend blijven monitoren.

5.15 Grote projecten en onderhoud kapitaalgoederen

Programma: Diverse programma's

Portefeuillehouder: College

Omschrijving risico

Algemene risico's:

Er bestaat altijd een kans dat zich tegenvallers voordoen op grote projecten doordat zaken niet te kwantificeren zijn of doordat risico's zijn onderschat. Dat kunnen bouwkosten betreffen, maar ook de gevolgen voor de exploitatie van nieuwe of gerenoveerde voorzieningen.

Loon en -prijsontwikkeling

Na een periode met een relatief gunstig aanbestedingsklimaat is het risico op prijsstijgingen met name aanwezig bij het aanbesteden van werken. Tegenvallers in aanbestedingen kunnen een opdrijvend effect hebben op de begroting of het actualiseren van onderhoudsperspectieven.

Vervanging & groot onderhoud gemeentelijke accommodaties

Een gedeelte van de gemeentelijke accommodaties is in het verleden gefinancierd uit incidentele middelen of is inmiddels afgeschreven. Vervanging van deze accommodaties kan in dat geval niet gedekt worden uit vrijvallende kapitaallasten. Op termijn moeten er voor de vervanging van de betreffende accommodaties middelen gevonden worden. Daar waar deze middelen niet incidenteel gevonden kunnen worden of er geen ruimte bestaat binnen de bestaande begrotingskaders, vormt dit een risico. Daarnaast kan ook de instandhouding van gemeentelijke gebouwen vragen om aanvullende middelen, bijvoorbeeld als het gaat om nieuwe wet en regelgeving op het vlak van gebouwenbeheer.

Veroudering infrastructuur

Leusden verouderd en dat vraagt op termijn meer onderhoud om onze infrastructuur op peil te houden. Bij de actualisatie van de onderhoudsvoorzieningen bestaat het risico dat onze dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen structureel verhoogd moeten worden

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	25.000	50.000	100.000
Risicobedrag 2021	125.000	250.000	400.000
Risicobedrag 2022	125.000	250.000	400.000
Risicobedrag 2023	125.000	250.000	400.000

Ontwikkeling risico

Voor ons midden scenario gaan we ervan uit dat de economische omstandigheden een dempend effect hebben op loon en prijsontwikkelingen. In meerjarenperspectief hanteren wij jaarlijks hetzelfde risicobedrag omdat het risico een structureel karakter heeft een wij nog geen goede inschatting kunnen maken van de risicobedragen na 2020.

Acties (beheersmaatregelen)

1. In begroting hebben we een stelpost voor loon- en prijsontwikkeling geraamd.
2. Het benodigde meerjarige groot onderhoud aan gemeentelijke accommodaties wordt continue bewaakt en daar waar nodig financieel bijgesteld na vermelding in de voorjaarsnota of najaarsnota. Voor hoger dan eerder voorziene uitgaven op projecten wordt aanvullend krediet aangevraagd bij de raad.

5.16 Leerlingenvervoer

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: wethouder Kiel

Omschrijving risico

De gemeente is wettelijk verplicht om een adequaat systeem van leerlingenvervoer aan te bieden. De kosten van het vervoer zijn sterk afhankelijk van het aantal leerlingen, het aantal ritten en de bestemming van deze ritten.

De laatste jaren is er sprake van een toename van de kosten van het leerlingenvervoer. Een oorzaak is dat er steeds meer kinderen met “zware problematiek” zijn waardoor individueel vervoer nodig is en dat hiervoor steeds vaker specialistische scholen op afstand worden ingezet. Daarnaast zijn de tarieven gestegen van aanbieders vanwege hogere loonkosten gunning van het leerlingenvervoer op basis van kwaliteitscriteria (maximale reistijd naar beneden en milieu eisen).

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	0	0	0
Risicobedrag 2021	30.000	50.000	70.000
Risicobedrag 2022	30.000	50.000	70.000
Risicobedrag 2023	30.000	50.000	70.000

Ontwikkeling risico

De coronacrisis treft het leerlingenvervoer (ook) hard: er zijn nagenoeg geen ritten leerlingenvervoer meer. Hiermee is er op zeer korte termijn geen risico op overschrijding van onze kosten. Voor de aanbieders van het leerlingenvervoer zorgt dit voor financiering en continueringsevolgen. Het is voor ons nog niet mogelijke effecten hiervan op de kosten van het leerlingenvervoer op de lange termijn in te schatten. Ook kunnen we nog niet duiden of de kostenontwikkeling van de afgelopen jaren zich doorzet.

Acties (beheersmaatregelen)

De ontwikkelingen van leerlingenaantallen, vervoerskilometers en kosten blijven we actief volgen.

5.17 Omgevingswet

Programma: Domein Leefomgeving
Portefeuillehouder: Wethouder Vos

Omschrijving risico

De Omgevingswet zorgt voor een integrale benadering van de fysieke leefomgeving door een groot aantal wetten en beleidsregels in één wet en vier AMvB's samen te brengen. De wet leidt tot een inhoudelijke integratie van beleid in het ruimtelijke domein, maar ook wordt een andere cultuur beoogd met minder regels, meer maatwerk, meer afwegingsruimte en meer betrokkenheid van belanghebbenden aan de voorkant van ingrepen in de fysieke leefomgeving. De stelselwijziging vormt een stevige opgave voor de organisatie van de gemeente Leusden. Er moeten werkzaamheden worden gedigitaliseerd, van medewerkers wordt nieuwe vaardigheid en houding verwacht, er moet invulling worden gegeven aan participatie, regionale samenwerking en aan nieuwe instrumenten zoals de omgevingsvisie, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Dit terwijl de kaders vanuit de rijksoverheid vaak met het verloop van de tijd pas duidelijk(er) worden. Op moment van indienen van deze beleidsprioriteit is niet bekend wanneer de wet in werking treedt. Begin april heeft de minister voor Milieu en Wonen de invoeringsdatum (1-1-2021) uitgesteld vanwege de coronacrisis en ten behoeve van een zorgvuldige implementatie.

Leusden bereidt zich via een meerjarig proces voor op de Omgevingswet met een programma waarin verschillende sporen en deelprojecten in samenhang worden uitgevoerd. Ter voorbereiding op de wet moet namelijk een complex proces worden doorlopen, waarbij kaders vanuit het Rijk inmiddels scherp zijn, maar waarbij sommige invullingen van die kaders nog diffuus overkomen. Dit kan tussentijdse bijstellingen nodig maken. Afwachten tot alles helder is, is geen optie. De voorbereidingen zijn enkele jaren geleden al gestart om op tijd aan de wettelijke taken te kunnen voldoen. Hiervoor ligt de focus in 2020 en 2021 op het in ieder geval behalen van de wettelijke eisen. Daarbij is resultaatgerichtheid het sleutelwoord.

Wij houden rekening met kosten voor zowel de invoering als uitvoering van de Omgevingswet. Het betreft onder andere personele lasten, opleidingen, vervanging van software voor vergunning, toezicht en handhaving (VTH) en de digitaliseringopgave via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Voor de implementatie van de wet heeft de raad middelen beschikbaar gesteld die in 2020 uitgeput raken en voor 2021 onvoldoende blijken. Daarom heeft de programmaorganisatie in de kadernota een aanvraag gedaan voor aanvulling van dit budget. Op moment van schrijven van deze tekst is nog niet bekend of dit budget zal worden toegekend. Niet of deels niet toekennen vormt een direct risico voor de voortgang van de implementatie.

Daarbovenop komen de kosten die onzeker zijn. Met name de structurele gevolgen voor de formatie zijn nog niet bekend en mede afhankelijk van het succes van de implementatie en de te maken bestuurlijke keuzes. Te denken valt aan extra formatie voor VTH, ICT en de implementatie van de Bruidsschat. Daarnaast zijn er onzekerheden door tegenvallers of hogere ambities. Deze onzekerheden zien wij voornamelijk op de gebieden participatie, omvorming omgevingsvisie en de bruidsschat. Verder bereidt ook de RUD zich voor op de komst van de Omgevingswet en heeft een implementatieplan opgesteld. Hiervan is nog geen financiële vertaling bekend maar dit zal gevolgen hebben. De gevolgen voor de leges worden naar verwachting in de loop van 2020 en 2021 inzichtelijk.

Gerelateerde risico's

Het risico op de lagere opbrengsten bouwleges heeft een relatie met de omgevingswet. De invoering van de omgevingswet zal naar waarschijnlijk ook een negatief effect hebben op de opbrengsten bouwleges.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2021	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2022	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2023	P.M.	P.M.	P.M.

Ontwikkeling risico

Als risicobedrag nemen we vooralsnog P.M. (pro memorie, ter herinnering) op. Hiervoor is gekozen omdat er niet genoeg gegevens zijn om een indicatieve inschatting te maken van het risicobedrag.

Acties (beheersmaatregelen)

1. We zijn voor de Omgevingswet een voorbereidingstraject gestart, om de onder de wet vallende processen, activiteiten en organisatieonderdelen te laten voldoen aan de wettelijke verplichtingen.
2. Tijdig rapporteren door college aan de raad van relevante ontwikkelingen of nieuwe financiële risico's.

5.18 Lagere opbrengsten bouwleges

Programma: Domein Ruimte

Portefeuillehouder: wethouder Vos

Omschrijving risico

Wkb

Met ingang van 2021 zou de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking treden. De Wkb heeft als doel de bouwkwaliteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Het bouw- en woningtoezicht, zoals gemeenten dat nu uitvoeren, wordt een taak van marktpartijen. Een verklaring van de kwaliteitsborger zal bij oplevering voorwaarde zijn voor ingebruikname. Een van de gevolgen hiervan is dat de bouwleges gaan dalen. Onduidelijk is nog in welke mate dit gaat gebeuren. In verband met het uitstel van de omgevingswet is de invoering van de WKkb ook uitgesteld. Onduidelijk is nog wanneer de Wkb wel in werking zal treden.

Omgevingswet

De Omgevingswet heeft ook gevolgen voor de heffing van de leges voor omgevingsvergunningen. Er komen minder vergunningplichten, de huidige omgevingsvergunning wordt gesplitst in een 'technisch deel' en een 'ruimtelijk deel' en gemeenten mogen milieuleges gaan heffen. Onduidelijk is nog de financiële impact hiervan voor Leusden.

Verminderde bouwactiviteit

De economische teruggang vanwege het Corona virus kan leiden tot verminderde of gewijzigde bouwactiviteit en hierdoor afname van de inkomsten uit bouwleges.

Gerelateerde risico's

Het risico op de lagere opbrengsten bouwleges heeft een relatie met de omgevingswet. De invoering van de omgevingswet zal naar waarschijnlijk ook een negatief effect hebben op de opbrengsten bouwleges.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2021	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2022	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2023	P.M.	P.M.	P.M.

Ontwikkeling risico

Risico op de bouwleges is nieuw ten opzicht van de voorgaande monitor. Wij houden rekening met een lichte teruggang in 2020 waarna de teruggang zich vanaf 2021 structureel doorzet. Voor het midden scenario houden we rekening met een dalende opbrengst van ongeveer 35% waar mee de structurele daling ongeveer 150.000 euro zou bedragen. In onze doorrekeningen hebben we rekening gehouden met de omvang van de egaliseringsreserve bouwleges waardoor vooralsnog we geen risicobedragen opgenomen hebben.

Acties (beheersmaatregelen)

1. We volgen de ontwikkeling van het aantal aanvragen om bouwvergunningen en de inkomsten bouwleges.
2. Om fluctuaties in de baten van de bouwleges op te vangen maken we gebruik van de egaliseringsreserve bouwleges.

5.19 Peuteropvang en VVE

Programma: Domein Samenleving
Portefeuillehouder: wethouder Kiel

Omschrijving risico

Rijkskortingen en aangepaste wetgeving

Na vaststelling van het Leusdense beleid rondom peuteropvang en vroeg- en voorschoolse educatie (in 2017) zijn diverse Rijkskortingen en aangepaste wetgeving van invloed op de uitgaven en inkomsten voor peuteropvang en VVE. Het Rijk komt terug op de eerdere toezegging voor de decentralisatie-uitkering aan gemeenten voor het vergroten van de toegankelijkheid van de peuteropvang. Het Rijk laat de peutermiddelen vanaf 2019 niet verder oplopen dan € 30 miljoen. Voor Leusden betekent dit dat de extra middelen vanaf 2019, oplopend naar € 43.000 in 2021, komen te vervallen. Ook geldt vanaf 2019 een aangepaste verdeelsleutel van het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Naast het opleidingsniveau van de ouders worden ook het land van herkomst van de ouders, de verblijfsduur in Nederland en of het gezin in de schuldsanering zit meegenomen.

Vanaf 2020 wordt voorschoolse educatie uitgebreid van 12 naar 16 uur. Dit heeft tot gevolg dat de gemeente méér uren moet aanbieden, wat gevolgen kan hebben voor de kosten. Gefaseerd op die urenuitbreiding ondersteunt vanaf 2022 een pedagogisch beleidsmedewerker, de pedagogisch medewerker bij een kwalitatief

goede invulling daarvan. Dit zal kostprijsverhogend werken bij de organisaties, waarmee het door ons gestelde uurtarief onder druk kan komen te staan.

Risicobedragen

Scenario	optimistische scenario	midden scenario	pessimistisch scenario
Risicobedrag 2020	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2021	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2022	P.M.	P.M.	P.M.
Risicobedrag 2023	P.M.	P.M.	P.M.

Ontwikkeling risico

De ontwikkeling van het risico en inschatting van mogelijke risicobedragen zijn nog afhankelijk van de evaluatie en de beleidsuitgangspunten voor 2020. Als risicobedrag nemen we vooralsnog P.M. (pro memorie, ter herinnering) op. Hiervoor is gekozen omdat er niet genoeg gegevens zijn om een indicatieve inschatting te maken van het risicobedrag.

Acties (beheersmaatregelen)

1. We gaan ons nieuwe beleid zo goed als mogelijk afstemmen op de kortingen van het Rijk en de aangepaste wetgeving.